

‘Je kunt altijd tot een oplossing komen.’

Janine Meijer

Vlaanderen moet leren omgaan met de realiteit. ‘Overal wonen mensen dicht bij de industrie. Bewoners en bedrijven moeten overleggen en constructief samenwerken. Er bestaat in deze geen zwart én wit. Je kunt altijd tot een oplossing komen.’ Dat zegt Roger De Croock, voormalig voorzitter van de Vereniging van Gentse Havengebonden Ondernemingen.

‘Tien jaar geleden hadden bewoners en bedrijven in de Gentse haven weinig begrip voor elkaar,’ zegt Roger De Croock. Hij is voormalig voorzitter van de Vereniging van Gentse Havengebonden Ondernemingen (VeGHO) en was tot eind 2005 directeur-generaal van het staalbedrijf Arcelor. ‘De bewoners klaagden regelmatig over geur- en geluidshinder. Soms waren die klachten terecht, maar niet altijd. De ene crisis volgde op de andere. Er was nauwelijks contact tussen de ondernemingen en de dorpsbewoners, en als het er al was, was het ronduit vijandig.’

Achteraf is dat goed te verklaren, vindt De Croock. ‘Vandaag heeft elk groot bedrijf een communicatieteam dat de onderneming zo goed mogelijk voor het voetlicht moet brengen. Maar het belang van zo’n team wordt pas sinds kort erkend. In de jaren negentig was men vooral bezig met de *core business* van de onderneming. Als er bijvoorbeeld een probleem was met stofuitstoot, werd de ingenieur erbij gehaald. Die moest een nieuwe techniek ontwikkelen om de hinder te verminderen. Als dat lukte, was dat een succes. Maar er werd geen tijd en geld besteed om dat de bewoners in de omliggende dorpen ook duidelijk te maken.’

Boze bewoners

Aan weerszijden groeiden de frustraties. De bewoners dachten dat er niets gebeurde met hun klachten. De ondernemingen spendeerden

ondertussen veel geld om de milieuhinder terug te dringen, maar werden nog steeds bestookt met klachten van boze bewoners. ‘Al vóór de jaren negentig investeerde Arcelor enkele tientallen miljoenen per jaar in groene maatregelen’, herinnert De Croock zich. ‘Er werd bijvoorbeeld 60 miljoen euro uitgegeven aan een machine om

de stofuitstoot te verminderen. Helaas had dat niet tot resultaat dat de relatie met de bewoners verbeterde. De bewoners zagen vooral wat er níét gebeurde en niet wat er wél gebeurde. Het imago van Arcelor bleef negatief. We kregen onze boodschap niet goed verkocht.’

Om de relaties tussen bewoners en bedrijven te verbeteren startte Herman

Balthazar, toenmalig gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen, het Project Gentse Kanaalzone. De Croock: ‘Het project kwam op het juiste moment. Er moest iets veranderen. De overheid had aanvankelijk vooral oog voor de belangen van de bewoners. Hoe konden de leefomstandigheden voor de dorpsbewoners worden verbeterd? Maar met de ondernemingen werd nauwelijks rekening gehouden. VeGHO heeft toen aangegeven dat ook de industrie belangen heeft die aandacht verdienen.’

Toen Arcelor in 2002 voor het eerst een milieudag organiseerde, betekende dat een keerpunt. Alle bewoners uit de omgeving werden uitgenodigd op de terreinen van de staalreus, waar ze met eigen ogen konden zien welke inspanningen er gedaan werden om de hinder voor

de kanaaldorpen te beperken. Er werd hen ook uitgelegd wat ze in de toekomst nog konden verwachten. ‘De milieudag was een schot in de roos,’ zegt De Croock. ‘Al diezelfde dag voelde ik de spanning bij de bewoners afnemen. Ze hadden altijd gedacht dat de ondernemingen in de Gentse haven zich niets van hen aantrokken en zagen toen dat het tegendeel waar was. Door de deuren open te zetten en onze kennis te delen, kweekten we begrip. De bewoners waren niet langer tegenstanders, maar werden partners. Natuurlijk waren niet alle problemen in één klap opgelost. Maar er werd die dag wel een nieuwe toon gezet, die gezorgd heeft voor een betere verstandhouding.’

De milieudag werd door de andere bedrijven in de Gentse haven enthousiast gekopieerd en is sinds 2002 een jaarlijkse traditie. Vertegenwoordigers van de bewoners van de kanaaldorpen en het bedrijfsleven ontmoeten elkaar bovendien ook geregeld op informatiebijeenkomsten waar kennis wordt gedeeld, toekomstplannen toegelicht, vragen worden gesteld en beantwoord.

Juridische zekerheid

Vandaag leven de meeste bewoners en bedrijven in de Gentse haven op goede voet met elkaar. Er is een constructieve dialoog tussen stad, provincie, buurtbewoners en bedrijven op gang gekomen. Toch volstaat één blik op de kaart van de Gentse haven om te beseffen dat het samenleven van mens en onderneming op deze beperkte oppervlakte niet vanzelfsprekend is.

Het produceren van één ton staal zorgt bijvoorbeeld voor twee ton CO₂ uitstoot, aldus de voormalige directeur-generaal van Arcelor. ‘Ieder individu gebruikt per jaar 500 kilo staal. Denk bijvoorbeeld maar aan de auto waarin je rijdt, de wasmachine en de ijskast die je thuis hebt staan. Het verhaal van de tegengestelde belangen klopt daarom niet. Mensen zijn afhankelijk van de industrie voor het onderhouden van hun levensstandaard én voor de werkgelegenheid. Vandaag werken er bij ArcelorMittal zo’n 4.000 mensen. De hele Gentse haven is goed voor 70.000 arbeidsplaatsen.’

In 2005 werden de grenzen tussen industrie en woongebied officieel vastgelegd. In industriegebied mogen geen woningen meer worden gepland. Volgens de voormalige voorzitter van VeGHO is dat een stap vooruit. ‘Er kan niet zomaar worden beslist dat er ergens een visvijver komt. Die juridische zekerheid is van cruciaal belang. In de jaren negentig bestond er veel twijfel over de invulling van de haventerreinen. Dat was funest voor potentiële investeerders. Bedrijfsleiders vroegen zich af of ze in de Gentse haven nog wel een toekomst hadden en of ze hun activiteiten niet beter elders konden voortzetten. Aan die onzekerheid is gelukkig een einde gekomen.’

Tweede zeesluis

Toch denkt De Croock dat de overheid de ontwikkeling van de Gentse haven anders had aangepakt als ze eerder over de kennis van vandaag had kunnen beschikken. ‘De kanaaldorpen zitten compleet ingeklemd tussen industrie, wegen en water. Er is eind jaren 1990 bewust en vol overtuiging gekozen voor het behoud van de dorpen. Dat strookte met de toenmalige tijdgeest. Men was toen niet bezig met een mogelijke toekomstige uitbreiding van de haven. Vandaag is dat helemaal anders. De overheid legt miljoenen euro’s op tafel voor de bouw van

een tweede zeesluis bij Terneuzen, die de economische activiteit in de haven zal bestendigen en zelfs doen groeien. De tweede zeesluis is een cruciale schakel in de verbinding van de Schelde met de Seine. Ook Rotterdam krijgt via deze sluis een directe toegang tot Noord-Frankrijk. De binnenvaart zal in dit gebied gevoelig toenemen. Dat is prachtig, want van binnenvaart hebben bewoners weinig last, behalve

als er eens een brug openstaat. Maar de uitdaging om de economische, sociale en ecologische belangen te verenigen, wordt er niet minder groot door.’

Tegelijk vindt De Croock dat men in Vlaanderen moet leren omgaan met de realiteit. ‘Overal wonen mensen dicht bij de industrie. Bewoners en bedrijven moeten overleggen en constructief samenwerken. Er bestaat in deze geen zwart én wit. Je kunt altijd tot een oplossing komen.’

Roger De Croock: ‘De tweede zeesluis is een cruciale schakel in de verbinding van de Schelde met de Seine. De binnenvaart zal in dit gebied gevoelig toenemen. Maar de uitdaging om de economische, sociale en ecologische belangen te verenigen, wordt er niet minder groot door.’

